

Politics and International Relations in the Hybrid Life of Artificial Intelligence

Vahid Zolfaghari

Post-doc Researcher in Comparative Politics and Lecturer, Munich, Germany
(Corresponding Author)

Email: zolfaghari.vahid282@gmail.com

Aliakbar Jafari

Professor in International relations, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Email: a.jafari@umz.ac.ir

Abstract

An updated understanding of the knowledge of international relations (IR) needs a critical thought of international politics and its following developments. Without referring to this logic in an age of artificial intelligence (AI), thinking about these international developments would be invalid that could never review its theoretical approaches. Accordingly, the advent of informative-communicative mega-technologies have necessitated the rethinking of the theoretical logics of IR to manage the existing objective imbalance and empower the analytical richness of IR in order to understand the politics as a technic of thinking, not just a thought. According to above mentions, the central research question is how the different understanding of international developments by media will deepen the mutual relation of AI and IR? Paradigmatic developments in IR theories and the ongoing events in global politics on one hand, and deconstruction of the existing theoretical discourses on the other hand, shape the mutual relations of IR and AI. The finding of this research will herald a possibility of Algorithmic IR and Data governance. By employing the theory of proliferative and pluralist smart order, this paper will analytically test the hypothesis.

Keywords: Informative-Communicative Revolution, International Politics, Knowledge of IR, Global System, Artificial Intelligence

Extended Abstract

An updated understanding of the knowledge of international relations (IR) needs a critical thought of international politics and its following developments. Without referring to this logic in an age of artificial intelligence (AI), thinking about these international developments would be invalid that could never review its theoretical approaches. Accordingly, the advent of informative-communicative mega-technologies have necessitated the rethinking of the theoretical logics of IR to manage the existing objective imbalance and empower the analytical richness of IR in order to understand the politics as a technic of thinking, not just a thought. According to above mentions, the central research question is how the different understanding of international developments by media will deepen the mutual relation of AI and IR? Paradigmatic developments in IR theories and the ongoing events in global politics on one hand, and deconstruction of the existing theoretical discourses on the other hand, shape the mutual relations of IR and AI. The finding of this research will herald a possibility of Algorithmic IR and Data governance. By employing the theory of proliferative and pluralist smart order, this paper will analytically test the hypothesis.

Introduction

As a theoretical and perceptual science about politics and global structure, international relations discuss about the global developments based on linear approach and method. However, the dimensionality and space-oriented of international politics has demonstrated the intellectual and theoretical deficit of the current theories in the international relations. Furthermore, formation of quadrupled grand discussion in international relations between idealism-realism, behaviorism- traditionalism, post-behaviorism- behaviorism and rationalism-post-structuralism have mostly shown the theoretical challenges of the mega-approaches in international relations. Moreover, transition to the period of political pluralism and advent of artificial intelligence have unclosed the new type of theoretical revisionism and necessitated an updated interpretation about global developments. This brand new relation between science and technology is outspokenly confessed by realists, liberalists and constructivists as well.

Literature review

The appearance of AI in the international relations has convinced the researchers to review their aged thoughts about the global politics. According to the existed literature, there are three different interpretations about the relation between IR and AI. Based on negativity orientation, some researchers understand the international relations as an independent science that has no connection with the advanced technologies. By accenting on the theoretical richness of IR, They reject any mutual relation of AI and IR. Some other literatures are commenting that although the IR is affected by digital technologies, however these types high-techs lack sufficient ability to provide a well-based opportunity for creative and independent activism

in the international relation. So, they could be recognized as an advisory and supportive instruments that will not have power of independent decision making. Last but not least, the deep gap between theoretical analysis and the realities of international politics has paved the way for new group of researchers who concentrate on the mutual relation between IR and AI. Based on the experience of COVID-19, a huge gap has been appeared between theoretical approaches of IR and the current political realities, according to the supporters of the mutual relations of IR and AI.

Theoretical framework

The pervasive and pluralist interpretation of IR is found as a new theoretical frame that challenges the intellectual monopoly of grand approaches in the IR such as realism, liberalism and constructivism. As a game-changer, this novel approach has vetoed the prerogative positions of the grand theories of IR and prepared the multilateral context for alternative theory. Furthermore, the manifestation of multi-voiced and multi-faced societies and transition of international politics to the new era of complex interdependency have attracted the AI to support the multilayered analysis. Finally, reproduction of democratic regimes around the world in an era of accelerated globalization, has feed the proliferative order in the new IR.

Main discussion

As a techno-theoretical approach and the fourth industrial revolution in the IR, exhibition of AI has been known as the detached logic of the IR. This new data-based and algorithmic regularity has entered a brand new of analytical method on the IR to appraise the current political developments in the IR properly. The growing importance of AI in the IR is owed to several functions. Firstly, the AI has well-equipped the science of IR with the fresh informative networks. Secondly, the AI has demonstrated the imperfectness of the old version theoretical analysis of the existed theories in the IR. Thirdly, omnipresence of the AI in the new life of global politics has encouraged the theoreticians to review on their accepted views. Finally, the AI has emerged as a mega-plan that seriously discuss with the grand theories of IR and propose a brilliant alternative.

So, this informative and epistemological jump in the science of IR is changing the context of intellectual analysis from geopolitical to techno-geopolitical situation. In other word, by applying the neo-weberian approach and understanding the IR as a multi-facet and multi-world science, will test the optimality of the current macro-perceptions especially power, security, war, peace and liberty based on the standards of digital and data-oriented regularity. According to the digital standards of the AI, three different approaches are labeled. Based on one approach, the IR is as a transcendent politics which is needless to any change in its rule and remark. However, the IR is seen as a responsible politics that is subject to different environmental structure, geopolitical and institutional position of the countries. Finally, some are believed the IR as an institution-based and organization-oriented politics that is suffered by political power. By focusing on these different

interpretations, two grand approaches can be extracted from the relations between AI and IR. According to one approach, AI is a normalizer in the new global politics that tries to support the theories of IR to well-analyze the current developments. However, AI in the view of the other approach is called as a veto-player that devalue the standards of analysis of the existed theories in the IR and press them to update their theoretical rules with digital data by increasing the costs of analytical dysfunction. The main lesson of this huge development in the new global politics is that the proliferation of AI and advent of intellectual pluralism does not turn to termination and demise of IR, but try to herald a new turning point in the IR that the analytical regulations of the global politics needs to change simultaneously with the technological evolutions in order to accredit its theoretical investments.

Conclusion

The advent of AI in the IR is representing a new rationality in the theoretical analyses that gradually turn the science of international relations to a technical and digital art. Despite of the growing importance of AI, it needs to be mentioned that every change between AI and IR has to comply with 'regularity', 'legitimation' and 'appropriation'. In other word, every single influence of the AI on the structure of political analysis needs to be based on the rules of the science of IR. Moreover, the power of AI and its standards in the chain of analysis needs to be concurred with the logical goals such as updated analysis, development of the science of IR and representation of real analysis. Finally, the revision of the intellectual standards of the IR theories needs to be appropriated with basic accomplishments of the IR

E-ISSN: 2588-6541 / Center for Strategic Research / Quarterly of Foreign Relations
Quarterly of Foreign Relations is licensed under a Creative Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International License.

doi 10.22034/fr.2025.496648.1619

سیاست و روابط بین الملل در جهان زیست هیبریدی هوش مصنوعی

وحید ذوالفقاری

پژوهشگر پسادکتری سیاست تطبیقی و مدرس دانشگاه مونیخ، آلمان (نویسنده مسئول)

Email: zolfaghari.vahid282@gmail.com

علی اکبر جعفری

استاد روابط بین الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

Email: a.jafari@umz.ac.ir

چکیده

درک روزآمد از علم روابط بین الملل، محتاج درنگ نقادانه در سیاست بین الملل و تحولات جاری در نظام جهانی است. اندیشه سازی درباره رخدادهای بین المللی بدون رجوع به این سازه ادراکی، شهودی از آرای بی اعتبار در عصر هوش مصنوعی شناخته شده که استعدادی برای بازاندیشی در سازه های تئوریک نخواهد داشت. عطف به این حکم، پیدایش ایرسازانه های ارتباطی-اطلاعاتی در معادلات جهانی، بازاندیشی در تدابیر نظری تئوری های روابط بین الملل جهت مدیریت معوقات فکری را به یک ضرورت بدل ساخت. اقتضای این ضرورت، مزید بر تلاش برای تدبیر ناترازی های نظری، تقویت غنای تحلیلی علم روابط بین الملل است تا سیاست را نه یک اندیشه خام، بلکه فن نظروزی فهم کند. بررسی مبادی فوق، پرسشی را نزد نگاشته جاری بها داده که چگونه درک دیگرگون رخدادهای بین المللی توسط رسانه ها، موجد تعمیق پیوند هوش مصنوعی و علم روابط بین الملل می شود؟ تحولات پارادایمی در نظریه های روابط بین الملل و دگردیسی های مستحدث در سیاست جهانی از یک سو و رهیدن چرخه اندیشه ورزی از سلطه گفتمان های تئوریک از سوی دیگر، به چنین مناسباتی شکل می دهند. در صحت و سقم این سخن، یافته های پژوهش خبر از امکان ظهور روابط بین الملل الگوریتمی و حکمرانی داده ها می دهند. فرضیه پژوهش با استقراض از نظریه نظم تکثیری و هوشمند، با روش تحلیلی به آزمون گذاشته می شود.

کلیدواژه ها: انقلاب اطلاعاتی-ارتباطی، سیاست بین الملل، علم روابط بین الملل، نظام جهانی، هوش مصنوعی

مقدمه و بیان مسئله

روابط بین‌الملل به‌سان یک برساخت نظری از سیاست و ساختار جهانی، تجارب و تعالیم شناختی خطی از تحولات جاری در مناسبات بین‌المللی را در کشکول نظروزی‌ها و اندیشه‌سازی‌های خودش یدک می‌کشد. این‌گونه که آموزه‌های نظری حاکم بر روابط بین‌الملل با استقرار معرفتی از تز دکتین‌گرایی، عیار هستی‌شناختی و معرفت‌شناختی خودشان را بانی تحلیل راستین از رخداد‌های نظام بین‌الملل می‌نشانند. شأن نزول این سامانه تحول‌شناسی و رخداد‌پژوهی مدیون تشخیص دگردیسی‌های بین‌المللی، تجویز درمان نظری و تدبیر آینده‌بینه جهت تمهید امنیت همگان‌واره است. ناظر به این ترتیبات تفسیری، دیری است که روابط بین‌الملل در قامت علمی نوپیدا، تلاش بی‌وقفه‌ای برای درک مسئله‌وارگی سیاست جهانی مصروف داشته تا پرده‌های فکری از نهان واقعیات زیست بین‌الملل براندازد؛ اما غفلت این توالی‌های نظری از بُعد‌پذیری، ظرفیت‌برداری و فضا‌مندی سیاست بین‌الملل، روابط بین‌الملل را به پهن‌دستی از مصاف‌های اندیشگی و دوئل‌های دیالکتیکی بین نظریه‌های مختلف بدل ساخت.

بر کمتر صاحب تأملی پوشیده است که این قسم جدال اعظم نظری در صحن روابط بین‌الملل با نمودیابی در قالب چهار موج بحث‌های بزرگ «ایدئالیسم در برابر رئالیسم»، «رفتار‌گرایی در برابر سنت‌گرایی»، «پساتجربه‌گرایی در برابر تجربه‌گرایی» و «عقل‌گرایی در برابر بازاندیش‌گرایی» (جعفری و ذوالفقاری، ۱۴۰۲)، به‌سان یک تجربه پیشران و رانه دانش‌افزا انگاشته شده تا امر والای تحلیل و تبیین سیاست و امنیت بین‌الملل محقق گردد. مذاقه در این قبض و بسط‌های نظری در شریعت‌ها و طریقت‌های علم روابط بین‌الملل، گواهی بر ناتوالی‌های فکری، جنگ مواضع و جدال قرائت‌ها در نزد سیاست‌شناسان بین‌المللی است که به‌جای آن‌که سازه بین‌الملل را امر تأسیسی- ابداعی فهم کنند، آن را موضوع کشف و اکتشاف دانسته که از انکار به معنا می‌رسد. عطف به این گویه دریافتی، نظریه‌های روابط بین‌الملل به‌منزله سامانه‌های ناتراشیده و نااندیشیده‌ای در نزد آموزه‌های نظری رقیب پنداشته شده که تدبیر ترازوی برای تحلیل تحولات بین‌المللی ارائه نمی‌کنند.

این قسم پردازش تحلیلی در نزد علمای روابط بین‌الملل تا جایی امر واقع یافته که با اندکی اغماض می‌توان سه برهه نظری متمایز در سیاست بین‌الملل انشا کرد. در عصر ناترازی نظری که تا دهه‌های آغازین قرن بیستم امتداد داشته، شبه‌نظریه‌های حاکم بر سازه بین‌الملل، تنها به‌منزله موضوعی برای مفسران غیرآکادمیک و

روزنامه‌نگاران پنداشته شده که قرابت چندانی با سیاست بین‌الملل نداشته‌اند؛ واقعیت‌گریزی این قسم نظرورزی در صحیفه بین‌الملل به‌منزله گونه‌ای خام‌گویی تجریدی و فانترزی‌اندیشی تبلور یافته که امکانی برای تدبیر نظری رخدادها و تأمین غنای تحلیلی تحولات بین‌المللی ندارند. متعاقب این دوره، عصر استیلا و استغنائی نظری در روابط بین‌الملل پدیدار گشته که تا ربع آخر قرن بیستم استمرار داشته است. هم‌سویی نظری و قرابت فکری نظریه‌های جریان اصلی در این دوره به‌سان ضد جنبشی علیه تقریرات نظری پیشینی، با تخلیه دانش روابط بین‌الملل از حیات ستادی و خمودگی فکری، مضاف بر ممیزی در آموزه‌های تحلیلی، اندیشه‌ورزی تعویقی و تأخیری رهیافت‌های دوران گذشته را تدبیر کرد. مؤخر بر این دو دوره نظری، دهه‌های آخر قرن بیستم شاهد عصری نوینی از بازاندیش‌گرایی بوده که همت مضاعفی برای درمان عقلانیت مسکین و اندیشه‌های قضاشده تئوری‌های غالب در دوره‌های گذشته به عمل آورده است.

ناظر به این پیش‌درآمد، گذار به وضعیت وفور کثرت در روابط بین‌الملل و گذر به عصر هوش مصنوعی، پرده از فقرهای نوآیینی نظری و نواندیشی تئوریک برانداخت. این اراده نه‌تنها لکنت تحلیلی نظریه‌های مسجود در روابط بین‌الملل را نمایانده، بلکه با کشاندن نظریات جریان اصلی به مسلخ بازاندیشی و بازنگری اساسی، سیاست را ترجمان هنر ممکنات بین‌الملل معرفی نمود. در بیان دیگر، اهلیت هوش مصنوعی و سیاست داده‌بنیان در روابط بین‌الملل، در شبهه‌افکنی در استبداد حقیقت نظریه‌های روابط بین‌الملل است تا با روزآمدسازی احکام مسجل در آموزه‌های نظری خودشان، توان ترمیم اعتبار بور و بی‌پناه فکری‌شان در زمانه جدید را به دست آورند. این پیوند راهبردی بین علم و فن در پنداره نظریات روابط بین‌الملل تا جایی پیش رفته که داده‌ها و دیجیتالیسم در قرائت رئالیست‌ها به‌سان یک متغیر مستقل در برسازای قدرت ملی و تضمین استطاعت سیاسی شناخته می‌شود. لیبرالیسم هم با نظر به هوش مصنوعی به‌منزله یک رانه توان‌افزا در رشد اقتصادی، کلان‌داده‌های دیجیتالی را پیشران تعمیق همکاری‌ها و وابستگی‌های متقابل جهت اتحاد و ائتلاف کنشگران می‌پندارد. برساخت‌گرایان هم با تأکید بر بسترپروردگی و زمینه‌مندی هوش مصنوعی، پایبند این باور هستند که گرچه این ابرسازه فناورانه، فشارها و محدودیت‌های ساختاری فزاینده‌ای بر دولت‌ها وارد می‌کند؛ اما زاییده نیروهای اجتماعی است و هویتش در آینه این نیروها و منافع برساخته می‌شود (Sajduk, 2019, pp. 161-162).

نظر به این خوشه تقریرات تقدیمی، پرسیدنی است که مناسبات هوش فرابشری با علم روابط بین‌الملل چگونه است؟ فرضیه نگاشته جاری با تأکید بر ضرورت و فوریت بازنگری بنیادی در ادراکات نظری تئوری‌های روابط بین‌الملل، امکان ظهور روابط بین‌المللی دیجیتال و حکمرانی داده‌ها در زمانه شکاف دیجیتال و ناترازی اطلاعاتی در نظام جهانی را دور از دسترس نمی‌داند.

۱. پیشینه پژوهش

پیدایش هوش مصنوعی در ساحت بین‌الملل، برسازنده زیست‌جهان جدیدی شده که با اقناع علما و اندیشه‌های روابط بین‌الملل جهت بازنگری در عقول تحلیلی و فکری پیشین، بانی سازه‌های نوین با آموزه‌های هستی‌شناختی و معرفت‌شناختی متفاوت در سیاست متأخر گشته است. این ابرسازه دیجیتالی به‌منزله تکانه‌ای شناخت‌شناسانه در نظام بین‌الملل، با نمایش قلت‌های فکری و نقصان‌های تحلیلی نظریات روابط بین‌الملل در مصاف با واقعیت‌های زیست‌سیاسی، سویه دیگری از سیاست‌شناسی جهت تدبیر ناترازی‌های شناختی جاری معرفی نمود. زیست‌هیبریدی این فرافناوری دیجیتال به نحوی است که با بازاندیشی و دست‌کاری بر محیط سیاسی و فضای جریانات از یک طرف و جهت‌دهی به منطق تحلیلی علمای روابط بین‌الملل از طرف دیگر، دانش روابط بین‌الملل را به حضور در جهان زیست‌چندجهانی دعوت کرده است. عمق و گستره این اندیشه‌های فرابشری بر سیاست بین‌الملل تا حدی رشد یافته که هرگونه سیاست‌پیمایی و قدرت‌شناسی در دانش روابط بین‌الملل بدون ارجاع به این کلان‌داده‌ها به‌منزله امری ناتمام شناخته خواهد شد.

واخوانی نگاشته‌ها و انشائات مختلف در باب مناسبات هوش مصنوعی و روابط بین‌الملل، امکانی برای استخراج قرائت‌های سه‌گانه تمهید نمود. یک دسته از مطالعات با الهام از ادبیات سلب‌مسلک و نفی‌گرا، روابط بین‌الملل را به‌منزله دانشی مستقل می‌پندارند که هرگونه پیوند آن با فناوری‌های پیشرفته، نوعی جعل شناختی و وداع با عینیت سیاست بین‌الملل و ورود به عوالم مجازی و نااندیشگی است. ناظر بر این تقریر، علمای روابط بین‌الملل با تأکید بر استغنائی فکری تئوری‌های جاری، هر قسم تأثیر و تأثر متقابل علم روابط بین‌الملل و سازه‌های دیجیتالی را مایه وهن تحلیلی می‌دانند (Stevie & Ammara, 2023, pp. 9-12). پرمايه پيدااست كه اين روايت از انكار به معنا مي‌رسد. به این صورت که با فرض تمایز ساحت علم روابط بین‌الملل و هوش مصنوعی،

کمی‌سازی تحولات کیفی مستحدث در سیاست بین‌الملل را گونه‌ای کج‌فهمی تحلیلی و خام‌اندیشی می‌پندارد. دسته دیگری از پژوهش‌ها با وجود تصریح بر تحول‌سازیه بین‌الملل و استقراض شناختی آن از فرافناوری‌های دیجیتال، بر این گزاره مقید هستند که ابرسازه هوش مصنوعی و اندیشه‌های پسانسانی لزوماً بن‌مایه کافی برای کنشگری فعالانه و مستقلانه در دانش روابط بین‌الملل را دارا نیستند، بلکه تنها به‌منزله‌سازه پشتیبان و مشورتی شناخته می‌شوند. در بیان دیگر، گرچه پیوند بین هوش فرابشری و علم روابط بین‌الملل به‌منزله یک ضرورت در عصر تحولات شتابنده مفروض گرفته شده؛ اما امکان تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و تحلیل‌گری مستقل در روابط بین‌الملل را نداشته و هنوز استعداد جایگزینی محاسبات و شهود انسانی با اندیشه‌های هایتک و فناورانه را ندارد (Bode, 2024, pp. 67-68). اوج این مصاف تقریری و جنگ روایت‌ها را می‌توان در ادبیات آن دسته از تحقیقاتی یافت که شکاف فزاینده بین تحلیل‌های فکری با واقعیت‌های سیاست بین‌الملل را محمل ظهور و حضور فعال و مستقل برای اندیشه‌های فرابشری و دیجیتالی می‌دانند. در انگاره قائلین به این قرائت، از آنجایی که قدرت را به بها و نه بهانه می‌دهند، تا زمانی که رهیافت‌های نظری حاکم بر روابط بین‌الملل پتانسیل و قدرت ارائه تحلیل عینی از تحولات را داشته باشند، شأنیت و منزلت فکری خودشان را حفظ می‌کنند (سلیمان زاده و دیگران، ۱۴۰۳: ۲۰۰-۱۹۷)؛ اما پرمایه پیداست که گذار به دوران تحولات شتابنده در سیاست بین‌الملل به‌خصوص دوران پساکووید و ضعف روندهای فکری جاری در تحلیل وقایع اتفاقیه، فرصت مغتنمی برای اراده‌های فرابشری تمهید کرد تا مضاف بر ارائه تبیین‌های واقع‌پذیرانه، امکانی برای بازاندیشی بنیادی در آراء نظریات موجود در روابط بین‌الملل مهیا کرده است (Kastner, 2021; Ndzendze & Marwala, 2023).

تدقیق و تعمیق در تصریحات روایی درباره پیوند بین هوش مصنوعی و دانش روابط بین‌الملل، گواهی بر سه تقریر «انکارگرا- سلب‌مسلک»، «بزارگرا- تاکتیکی» و «کارگزارانه- کنش‌مندانه» است. تدبیرپریشی علمای روابط بین‌الملل واقعیت‌گریزی نسبی دانش روابط بین‌الملل و زیستن در عوالم غیرواقعی، بانی غفلت آن‌ها از این مثلث تقریری گشت. مزید بر آن، تأکید علمای روابط بین‌الملل بر منطق تقسیم‌کار کلاسیک و ارتدکس باعث شد تا شأن نزول هوش مصنوعی و اراده‌های پسانسانی در جهان‌زیست نوین بین‌الملل را منکر شوند. فرجام این‌که قدرت، امنیت و منافع به‌منزله ابرمفاهیم حاکم بر دانش روابط بین‌الملل و دگرستیزی و تفاوت‌گریزی غالب در منظومه شناختی ارتدکس‌اندیشان بین‌الملل از سوی دیگر، مضاف بر آن‌که پتانسیل و

استعداد تحلیلی خودشان در مواجهه با تحولات جدید را از دست دادند، بلکه قرابت تحلیلی فناوری‌های دیجیتالی با رخدادها و دگرذیسی‌های معاصر، هوش مصنوعی به‌مزنله مکانیسم سیاست‌شناختی نوآیین را به یک ضرورت گریزناپذیر برای دانش روابط بین‌الملل نوین بدل ساخته است.

۲. چهارچوب نظری؛ زنجیره نظم تکثیری در روابط بین‌الملل

قرائت مرکب و مبسوط از دانش روابط بین‌الملل به‌عنوان سازه نوپیدا در توزیع اقتدارآمیز حقوق تحلیلی جهت رهاندن پهنه نظری آن از حصار ضیق تک‌روی‌های فکری از یک‌سو و تأکید بر چرخه‌ای از اندیشه‌ورزی‌های شناختی از سوی دیگر، روابط بین‌الملل را به تجربه عقلانیت نوزیسته‌ای دعوت کرد. به‌گونه‌ای که تک‌گویی‌ها و مونولوگ‌های نظری خودبنیاد در مکاتب تئوریک را به مظان ممیزی‌های عالمانه نظم‌های شناختی رقیب می‌گذارد. در بیان دیگر، رشد کنش‌ورزی گفتاری و تکثیر رهیافت‌های نظری دارای قدرت و تو در سیاست بین‌الملل باعث شد تا اندیشه‌ورزی در این ساحت، تنها به‌عنوان امتیاز انحصاری رویکردهای جریان اصلی نباشد، بلکه به پهنشدنی برای کثرت‌اندیشی و منطقه‌الفراخی فکری برای زنجیره‌ای از نظم‌های نظری بدل شود. طبق این فهم، داده‌کاوی نظری در عصر هوش فراپشری، علم روابط بین‌الملل را به سازه دوزیستی و حتی چندزیستی بدل ساخت. به این صورت که با خلق وضعیت مقاومت نظری، فرجه‌ای برای بازاندیشی‌های متواتر نظری در آراء نحله‌های تئوریک در روابط بین‌الملل تمهید نموده تا پاسخی درخور به ناترازی‌های کلان‌روایت‌ها با امر واقع سیاست بین‌الملل اندیشه کند.

برخلاف هستی‌شناسی ساختارگرا و معرفت‌شناسی تعمیم‌انگار علمای روابط بین‌الملل، برساختگی وجودشناختی و تعدد شناخت‌شناختی در نظم تکثیری با تغییر زمینه معنایی دانش روابط بین‌الملل، به علت نوآیینی فکری و اسباب موجهه نظریات جدید بدل گشت (Hudson, 2005, p. 1). مؤخر بر این کبرای تئوریک، ناموازنه روشی وجودی و معرفتی بین مفاهیم (دانش روابط بین‌الملل) و شهود (سیاست بین‌الملل)، بسط امکانی برای مضاف دو گفتمان رقیب تحلیلی تمهید کرد. یک گفتمان با انکار تکانه‌ها و تراشه‌های هوش مصنوعی و بالندگی‌های سازه‌های نظری گوناگون حاصل از آن، تفهیم سیاست بین‌الملل را از معبر نظریه‌های موجود، ممکن می‌پندارد. حال آنکه تحلیل تحولات بین‌الملل در گفتمان رقیب، بدون سنجش اثرات نظم‌های نظری نوین،

عاطل و عقیم خواهد بود. گواه این پیکار اندیشه‌ای و نبرد گفتمانی را می‌توان دوئل و دیالکتیک بین ساختارگرایان و کثرت‌گرایان فهم کرد؛ اما نوشته حاضر با استمداد از رهیافت نظم تکثیری، بر این باور است که تحول نظام بین‌الملل در عصر پساجنگ سرد به‌ویژه در آغاز سده بیست‌ویکم و جابه‌جایی رئالیسم محافظه‌کار با رهیافت‌های پساتجربی، ظهور جنبش‌های نوین اجتماعی و تحول در مقومات فکری نظریه‌های مختلف، ضرورت تحلیل تحولات با منطق و ملزومات هوش مصنوعی را دوچندان ساخت.

ظهور جوامع چندصدایی و اهتمام جدی کشورها برای حضور در زنجیره وابستگی متقابل پیچیده، تحلیل چندلایه و چندسطحی از رخداد‌های بین‌المللی را به یک فریضه دانش‌ورانه و عمل‌گرایانه بدل کرده است. همچنین، از آنجایی که سیاست بین‌الملل به‌منزله میدان‌مشاع برای اندیشه‌سازی و نظروزی شناخته می‌شود، کسر کثیری از رهیافت‌های نظری هم جهد بلیغی برای فرضیه‌آزمایی و محک داده‌های نظری خودشان در این وادی به خرج می‌دهند. در واقع، ناهمگونی تحلیل‌های سیاسی و ناترازی اولویت‌های فکری این سازه‌های معرفتی از یک‌سو و تلاش برای تقریب تحلیلی‌شان با امر واقع سیاست بین‌الملل از سوی دیگر، همت نظری جریان‌های فکری حاکم و سیلان‌های نظری نوظهور برای تبیین واقع‌بینانه‌تر را مضاعف می‌سازد (ذوالفقاری، ۱۳۹۹: ۶۴-۴۳).

اهلیت این زنجیره نظم تکثیری را می‌توان تا حدودی تابع مفروضه چپ‌کیشان ارتدکس هم درک کرد که برساخته‌های نظری مختلف را تابع وضع و موضع آنان در صحیفه سیاست بین‌الملل می‌پندارند. ناظر به این درک، هر رهیافت نظری، معطوف به نوع تحلیل و تبیین آن نسبت به تحولات بین‌المللی است. به این ترتیب که دسته‌ای از نظریه‌ها، راست‌کیشی را پیشه تحلیل‌هایشان می‌نشانند. مزید بر آن، چپ‌کیشی به موضع برخی دیگر از رهیافت‌های نظری و اعتدال و میانه‌روی هم به مبنای موضع‌گیری دیگر سازه‌های نظری بدل خواهد شد (نقیب‌زاده، ۱۳۸۴: ۲۷۵-۲۷۴). مستخرج از این حکم صادره در زنجیره نظم تکثیری، با گسترش دموکراسی و رشد شتابنده فرایندهای جهانی‌شدن و انقلاب شناختی، فرضیه‌آزمایی نظری از انحصار تنگ رئالیستی، لیبرالیستی و سازه‌انگاران به درآمده و به یک جهاد تبیینی فراگیر در چرخه کنش-واکنش سلسله‌ای از ساخت‌های فکری قرار گرفت. در این وضعیت، تصلب ادراکی، تحکم تئوریک و تک‌نگاری‌ها و یکه‌تازی‌های فکری به‌عنوان قواعد تحلیلی دانش روابط بین‌الملل، با الزامات سیاست بین‌الملل جدید در عصر هوش مصنوعی در تعارض قرار

می‌گیرد؛ اما صرف‌نظر از توجه به مرجع حل این اختلاف، مضاف بر تصریح بر اهلیت بازنگری و بازاندیشی فکری، قرائت تکثیری قائل به اهمیت و نقش‌آفرینی ساخت‌های نظری متکثر و متعدد جهت فهم بهینه تحولات بین‌المللی است.

۳. هوش مصنوعی و علم روابط بین‌الملل؛ اندیشه‌ای نااندیشیده در ساحت سیاست‌شناسی

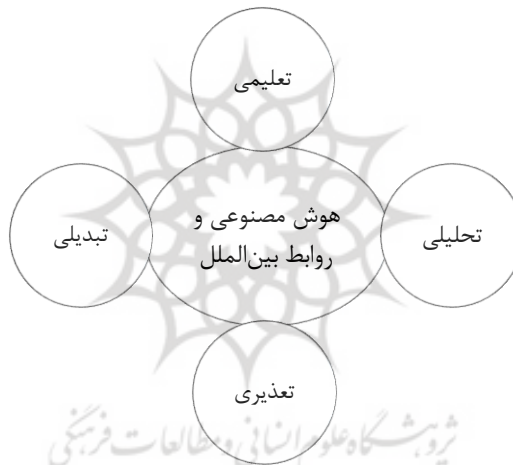
دانش روابط بین‌الملل به‌منزله یک منظومه شناختی چهارچوب‌دار و منضبط، اهتمام فزاینده‌ای در تمهید پایه‌های نظری برای رخدادها و تحولات بین‌المللی به عمل می‌آورد. حال آنکه این تقریر مونوپولیستی و تک‌پنداری فکری از امر پولیتیکال و ژئوپولیتیکال در اواخر سده بیستم در مواجهه با ظهور جنبش بازاندیش‌گرایی در علم روابط بین‌الملل، از صرافت افتاد. همچنین، پدیداری هوش مصنوعی در مناسبات بین‌المللی به‌منزله رخدادی «تکنوتئوریک»^۱ و از نسل انقلاب چهارم صنعتی (Schwab, 2016, p. 2) شناخته‌شده که با تصرف در آموزه‌ها و احکام فکری نظریه‌های جاری در روابط بین‌الملل، گاهی تا حد عقل منفصل دانش روابط بین‌الملل هم ارتقا یافت. با الهام از ادبیات «مورگنتای»^۲، ظهور این ابررسانه اطلاعاتی-ارتباطی در سازه بین‌الملل با کمک به برسازای ژئوپولیتیک نوین بین‌الملل، مضاف بر تأکید مؤکد بر ضرورت بازنگری در دعاوی مألوف نظری دانش روابط بین‌الملل، قسمی سیاست‌پیمایی بین‌المللی فرافناورانه را فوریت بخشید. حکمت عملی و عقلی این قرائت از هوش فراابشری در آن است که به‌منزله باشگاه اندیشه‌سازی، مزید بر تسهیل در سیاست‌شناسی بین‌المللی، خط ربطی برای آموزش سیاسی، فکرسازی بین‌المللی و رفتارکاوی رخدادهای جهانی عرضه می‌کند.

هوش مصنوعی و نظم سایبری به‌منزله اندیشه‌ای نااندیشیده در نزد علمای روابط بین‌الملل، با تغییر در انگاره‌های تحلیلی از مجرای تأسیس جهان مبتنی بر کلان‌داده‌ها و الگوریتم‌ها، نظم تبیینی تازه‌ای را وارد سامانه فکری دانش روابط بین‌الملل کرد. تغییر منطق قدرت و تحول در فلسفه روابط بین‌الملل به پاس ظهور هوش مصنوعی، با شبهه‌افکنی در تمامیت فکری تئوری‌های روابط بین‌الملل، در قامت توسعه‌گرایی

1. Techno-Theory

۲. در منظر هانس مورگنتا، سرنوشت ملت‌ها و تمدن‌ها، تابع تحولات تکنولوژیک است. در قرائت مورگنتا، فناوری‌های میلیتاریستی نوین به‌ویژه تسلیحات هسته‌ای، بانی تغییر سیستم دوقطبی با دو ابرقدرت مشخص به سوی سیستم چندقطبی با تعدد بازیگران است (Morgenthau, 1997, p. 139).

تحلیلی در سیاست بین‌الملل نمود یافت. به این صورت که راهبردها و رویکردهای این شاهکار اطلاعاتی، با تمهید شرایط برای ظهور وضعیت تکنوژئوپولیتیک و روابط بین‌الملل سایبری، سویه‌های اندیشگی و تحلیلی نوینی برای فهم سیاست بین‌الملل عرضه داشته است (Baele et al., 2024, pp. 2-3). طبق این تجربه زیستی نوین، سیاست و هوش مصنوعی به‌منزله جفت قدرت و معرفت شناخته‌شده که با گسستن گره‌های ارتدکس‌مشربی و تصلب‌اندیشی از پای رویکردهای نظری در روابط بین‌الملل، ژئوپولیتیک شناختی و تحلیلی این رهیافت‌های فکری را با تراز منطق الگوریتمی و سیاست انفورماتیک و دیجیتالی تدبیر می‌کند. ناظر به این فهم، جایابی و چینش این نظم پلتفرمی در سیاست بین‌المللی را می‌توان زاییده کارکردهای گوناگون آن فهم کرد.

تصویر ۱: کارکرد هوش مصنوعی در روابط بین‌الملل، (منبع: نگارندگان)

داده‌کاوی نظری تصویر بالا نشان از آن دارد که گشودگی هوش مصنوعی در صحیفه سیاست بین‌الملل، با تعریض و تکثیر دایره تحلیلی و اندیشگی نظریات موجود، جغرافیای شناختی تراز را جهت تحلیل تحولات بین‌المللی معرفی نموده که با مدد ژئو-داده‌ها^۱، خلق امکانی برای الگوهای نظری نوین می‌کند. به سخنی دیگر، برآمدن

۱. Geo-Data؛ ساحت و قلمرویی نوین از داده‌یابی و داده‌پردازی دیجیتال که با تأمین اطلاعاتی پروژه‌های سیاسی جدید، علاوه بر برسازی تکنوژئوپولیتیک سیاست بین‌الملل، بر منزلت بازی‌سازی و کنشگری فعال و خلاق در نظم جدید تکیه زده است.

ابرتکنولوژی هوش مصنوعی با تجهیز شناختی، تسلیح اطلاعاتی و تزیین فکری دانش روابط بین‌الملل به روزآمدترین شبکه‌های پلتفرمی (کارویژه تعلیمی)، احکام و آموزه‌های مانوس و متصلب نظریه‌های مختلف (کارویژه تحلیلی) را گفتگوپذیر ساخت. همچنین، این سازه نوظهور با نمایش ناترازی‌های ادراکی علم روابط بین‌الملل در تبیین تحولات، همت مضاعفی برای تقویت توش و توان معرفتی این رهیافت‌ها و تضمین غنای استدلالی آن‌ها با منطق هایتک مصروف می‌دارد. همراه با این فقره کارکرد جامعه‌شناختی، این ساخت فرابشری با رصد بی‌وقفه آداب و عادات فکری در روابط بین‌الملل جهت تخفیف و تقلیل شکاف‌های آن با امر واقع سیاست بین‌الملل (کارویژه تعزیری)، در قامت یک ابرسازه داده‌بنیان ظاهر گشته که علاوه بر بحث‌پذیرسازی نظریه‌های جریان اصلی (کارویژه تبدیلی)، جان‌مایه‌های تحلیلی این رهیافت‌ها از سیاست بین‌الملل را به تیغ انتقاد سپرد.

کلیات کارکردی هوش مصنوعی در صحن روابط بین‌الملل را می‌توان استقراض معرفتی از نگره مسئولیت اجتماعی و فکری در روابط بین‌الملل فهم کرد. به این صورت که فرافناوری هوش مصنوعی با تمهید و تدبیر اندیشه‌ای نوبنیاد از سیاست بین‌الملل و معاونت راهبردی در تشکیل و تکوین ساخت‌های تحلیلی تراز با عصر سیاست سایبری، امکانی برای ظهور رژیم دیجیتالی در علم روابط بین‌الملل مهیا نمود. پیدایش این قالب تحلیلی، با جلوس بر منزل معرفتی و شأن شناختی بدیل، مبنای میکروفیزیکی و ماکروفیزیکی قدرت در آرا و اندیشه‌های نظری علمای روابط بین‌الملل را با تفسیری داده‌گرا و الگوریتمی مواجه ساخت. رقم بایستگی و اعتبار تحلیلی این سازه نوپیدا تا جایی رشد یافته که ناهشیاری شناختی نسبت به داده‌ها به‌منزله قدرت معرفتی نوین، نه‌تنها امکان تحلیل واقع‌بینانه و بهینه از تحولات را به تأخیر می‌اندازد، بلکه هزینه‌های حکمرانی و قدرت‌افزایی را به‌شدت افزایش می‌دهد.

۴. سیاست پیمایی داده‌گرا و تکنوتئوریک در عصر هوش مصنوعی

فهم سیاست بین‌الملل در عصر شبکه به‌سان یک فعل و رفتار دیجیتالی و الگوریتمی رخ نموده که در تدابیر تحلیلی کلاسیک در دانش روابط بین‌الملل و موقعیت فرادستی نظریه‌های جریان اصلی، شبهه می‌اندازد. این رخداد بن‌فکن را می‌توان گونه‌ای جهش معرفتی در گویه‌ها و گزاره‌های مألوف علمای روابط بین‌الملل فهم کرد که مضاف بر تلنگر نقادانه در الهیات نظری موجود، اراده بازاندیشی در مبانی تحلیلی این

پارادایم‌های فکری را دوجندان مقرون به ضرورت کرد. آنجا که در اهلیت هوش مصنوعی در روابط بین‌الملل، تحلیل‌های مبتنی بر کلان‌داده‌ها و تبیین‌های تکنولوژیک به برترین تدبیر بدل گشته است. در سامان نظری و قرار تحلیلی، نظم تکثیری هم‌ناب‌ترین مکانیسم شناختی در روابط بین‌الملل فهم شد و تحلیل و تفسیر شبکه‌ای از تحولات جهانی هم به تراز دانش روابط بین‌الملل تبدیل گشت. این ابرتحوّل فناورانه بانی نوعی چرخش تحلیلی در ساخت بین‌الملل گشته که مزید بر جلب توجه علمای روابط بین‌الملل جهت تصحیح خطاهای شناختی و تکنیکال، ساحت تحلیل‌های فکری را هم از موقعیت ژئوپلیتیکال به وضعیت تکنوژئوپلیتیکال هدایت کرد. به این صورت که با استخدام آموزه‌های هستی‌شناختی و معرفت‌شناختی نووبری از یک سو و درک روابط بین‌الملل به‌سان یک علم چندزیستی و چندجهانی از سوی دیگر، بهینگی تحلیلی ابرمفاهیم حاکم بر روابط بین‌الملل به‌ویژه قدرت، امنیت، جنگ، صلح و آزادی را در نسبت با فرافناوری‌های دیجیتال و سیاست‌فهمی داده‌بنیاد به محک آزمون می‌گذارد. یکی از شهود چنین تحول بازاندیشانه را می‌توان در آرای رئالیست‌ها و نئورئالیست‌ها به‌وضوح ملاحظه کرد. کنت والتز بر این باور است که فناوری‌های جدید تسلیحاتی و استراتژی‌های نوین نظامی، سرنوشت و ساخت‌های سیاسی دولت‌ها را تعیین خواهد کرد (Waltz, 1998, pp. 48-49). مضاف بر این، رابرت گیلپین هم به‌عنوان آخرین نماینده نئورئالیسم سیاسی بر نقش فناوری‌های جدید به‌منزله بانی ناترازی‌های سیستمی تأکید دارد. به این ترتیب که هر چه فناوری‌های نوین در خدمت کاهش هزینه‌ها و افزایش مزیت‌های فتوحات سرزمینی است؛ اما خلق امکانی برای گسترش طلبی میلیتاریستی و تکثیر رقابت‌های نظامی می‌کند (Gilpin, 1981, p. 22). همچنین، از سپیدبینی نئولیبرالیسم نسبت به تکنولوژی‌های دیجیتالی پیشرفته هم می‌توان گواه آورد. این‌گونه که این‌سازه‌های هوشمند نه‌تنها یکی از منابع جهانی شدن اقتصادی هستند، بلکه ضرورتی نهادساز برای تشکیل سازمان‌های نوین بین‌المللی، کنشگران و کوشندگان غیردولتی از یک سو و شرط لازم برای تشدید چرخه وابستگی متقابل از سوی دیگر شناخته می‌شوند (Keohane & Nye, 2012, pp. 211-223). فناوری‌های دیجیتال در آرای برساخت‌گرایان هم نمود بارزی یافته است. گرچه هوش مصنوعی در تصریحات سازنده‌گرایان به‌منزله یکی از نیروهای ساختاری، حدی بر حدود رفتاری دولت‌ها تعیین می‌کند؛ اما برسازنده هویت آن‌ها است (Wendt, 1999, pp. 358-359). مزید بر آن وجهت و وزانت فناوری‌های نظامی (آفندی یا پدافندی) در روابط بین‌الملل، زاینده ایده‌ها، منافع و نقش‌های برساخته (دوست-دشمن) شناخته می‌شود.

عطف به این تقریرات و تصریحات در باب پیوند بین هوش مصنوعی و دانش روابط بین‌الملل، پوشش‌های ساختاری و محیطی سازه بین‌الملل از یک طرف و تحولات معرفتی تئوریسین‌های روابط بین‌الملل به‌ویژه طریقت‌های سیاسی و شریعت‌های تدبیری آنان از طرف دیگر را می‌توان بانی الگوواره‌های فکری در باب مناسبات بین‌فرا تکنولوژی هوش مصنوعی و علم روابط بین‌الملل دانست. دکتربین‌المللی این تدابیر تکنوتئوریک در پرتو رخدادهای سیستمی-نهادی شبکه‌مند و تکانه‌های محیطی-فضایی دیجیتال، مضاف راهبردی بین آن‌ها جهت آزمون آموزه‌ها و احکام سامان‌بخش خود برپا کرده است.

۴-۱. روابط بین‌الملل؛ امر سیاسی متعالی

در سنت تحلیلی این فقره از طرح‌واره‌های تبیین‌گر، رهیافت‌های فکری حاکم بر این ساحت به‌منزله قواعد مطلق و تغییر‌گریزی شناخته می‌شوند که به نحو مطلوبی دست به تحلیل رخدادهای مستحدث در نظام جهانی می‌زنند. این فهم ارتدکسیکال و خشک‌اندیشانه با درک هوش مصنوعی به‌سان مکانیسم مشورتی محض، تحلیل تحولات بین‌الملل با تفاسیر برساخته این پدیده نوظهور دیجیتالی را در اعداد تفاسیر و تعبیر کژتاب و ناواقع‌بین می‌نشانند که قرابت‌چندانی با منطق سیاست و مراد تحولات بین‌المللی ندارد. در سنت تحلیلی این منظومه فکری، دانش روابط بین‌الملل به‌سان ساحت معین شناخته‌شده که هرگونه تابعیت تبیینی از فناوری‌های دیجیتال، جلوه‌ای از رخداد خیانت در امانت علم روابط بین‌الملل پنداشته می‌شود. این رویکرد با نقد اشاعه بی‌رویه فناوری‌های تکنولوژیک که اراده‌های بشری را پست‌نشین سیاست بین‌المللی ساخته و فکرت تحلیلی را به مسلخ مصالح و مطامع رسانه‌ها و فناوری‌های دیجیتال می‌برد، پتانسیل تحلیلی برآمده از اندیشه‌های بشری را مزیتی گره‌گشا و تدبیرساز برای علم روابط بین‌الملل پنداشته که ضریب ناترازی‌های شناختی با واقعیت‌های زیست بین‌المللی را در نسبت با اندیشه‌های فرابشری، تخفیف می‌دهد. این انگاره پارادایمی با تخطئه تحلیل‌های کمی و داده‌بنیاد هوش مصنوعی از روابط بین‌الملل به‌سان خوشه‌ای از توصیفات شبه‌واقعی، کمی‌سازی و آماری‌اندیشی در سازه بین‌الملل را گونه‌ای خطای تحلیلی می‌پندارد که تناسب چندانی با امر واقع سیاست بین‌المللی نخواهد داشت (Erskine & Miller, 2024, pp. 139-140).

پشتوانه این تصریحات نظری را با دلالت‌های چندگانه هوش مصنوعی در سطح ملی می‌توان بهتر درک کرد. از یک‌سو جایگزینی شهود و اراده‌های انسانی با تصمیم‌سازی‌های مبتنی بر هوش مصنوعی به‌ویژه در حوزه سیاست بازدارندگی، موجب رفتارها و برخوردهای نامتناسبی در نسبت با کارگزاری انسانی خواهد شد. چنین تمایزی با چالش‌آفرینی برای نوع ادراک از بازدارندگی، شدت و ضعف‌ها یا تعجیل و تأخیرهایی در چرخه تصمیم‌سازی وضع می‌کند که شاید تناسبی با منطق بازیگری خردمند در دانش روابط بین‌الملل نداشته باشد. این تفسیر نادرست از سیگنال‌های تحولات بین‌الملل، جنس تصمیم‌گیری دیجیتال در روابط بین‌الملل را هم تحت‌الشعاع قرار می‌دهد (Wong et al., 2020). مزید بر آن، جدیت و ضرورت اندیشه فرابشری در سیاست بین‌الملل، نرخ احتمالات ناشی از عصبیت شناختی و ارزیابی‌های جهت‌دار در تحلیل تحولات را دوچندان می‌سازد. به این صورت که برون‌داده‌ها و خروجی‌های تحلیل‌های داده‌بنیاد به مرجع نظری سیاست بین‌الملل بدل شده و هیچ‌گونه شبهه‌ای در تبیین‌های آن وارد نمی‌شود. بدیهی است که این میل و اراده تحلیلی، قضاوت‌ها و تخصص‌های تصمیم‌گیران انسانی را به وادی نسیان تراژیک هدایت کرده و خلق موقعیت مسئولیت‌پذیری نابهنگام و مسئولیت‌پریشی سیاسی می‌کند (Erskine, 2024, pp. 551-554). گذشته از آن، سیالیت و ابهام‌آلودگی سیاست‌شناسی الگوریتمی، مشروعیت بین‌الملل را مبتلا به شبهات و شائبات گوناگون می‌کند. در بیان دیگر، شفافیت‌گریزی در تصمیم‌سازی‌های مبتنی بر هوش مصنوعی، پیامدهای سلبی متعددی به بار می‌آورد. برای مثال، تصمیم به جنگ در سیاست بین‌الملل، محتاج فعال‌سازی مکانیسم‌های توجیهی است، حال آنکه پیچیدگی و صراحت‌ستیزی محاسبات دیجیتالی، سطح اعتماد به این سازه نوپیدا را تخفیف می‌دهد (Vogel et al., 2021, pp. 829-833). مضاف بر آن، تسریع و تعجیل هوش مصنوعی در تصمیم‌سازی‌های نهادی و سازمانی، ضمن سلب دقت و درستی تصمیمات مأخوذه، زنجیره تصمیم‌گیری‌های عملیاتی و استراتژیک در روابط بین‌الملل را مختل می‌سازد.

وام‌گیری از این فقره نظری است که با وجود تجربه رهیافت‌های پوزیتیویستی در دانش روابط بین‌الملل، انگاره‌های پساپوزیتیویستی و پسا ساختارگرایی به‌منزله رهیافت‌های جبرانی و تکمیلی برآمده تا علاوه بر تدبیر تعویقات و تأخیرات تحلیلی قرائت‌های پیشینی، تبیین‌های روزآمدی از رخداد‌های بین‌المللی ارائه دهند. این سطح از انتقاد از هوش مصنوعی از یک سو و تأکید بر استغنای نظری دانش روابط بین‌الملل

از سوی دیگر، تلاش برای تضمین طهارت علم روابط بین‌الملل و ممانعت از بروز خطاها و خلل‌های مصنوعی در این وادی است.

۴-۲. روابط بین‌الملل؛ امر سیاسی مکلف مسئول

برخلاف تصریحات مصرح در پنداره‌های تحلیلی پیشین که بیشترین مخالف‌خوانی با اندیشه‌های فرابشری و قرائت‌های تکنو نظری را اقامه می‌کند، بسترپروردگی و زمان‌پروردگی تحولات سیاسی از یک‌سو و ناتناسی و ناترازی‌های دیجیتالی در کشورهای مختلف از سوی دیگر، باعث شده تا اثرات هوش مصنوعی بر روابط بین‌الملل تابع ساخت‌های محیطی، سازه‌های ژئوپلیتیکی و نهادی کشورهای مختلف باشد. رده‌نویسی این طرح‌واره نظری بر ادراکات خطی و افقی رهیافت پیشینی، بر این نگره فکری استوار است که چنین قرائتی نه تنها از فقر تحلیلی در فهم تحولات بین‌المللی در رنج است، بلکه عاجز از تدبیر تراز روابط بین‌الملل در عصر سایبری و شبکه‌ای خواهد بود. در درنگی نقادانه بر انگاره تفارق روابط بین‌الملل مبتنی بر اراده بشری با جهان دیجیتال و اندیشه‌های فرابشری، که تحلیلی مدیریت شده از سیاست بین‌الملل ارائه می‌دهد، روزآمدی دانش روابط بین‌الملل و اعتبار موازین و مبانی نظری این علم به‌عنوان یک امر سیاسی مکلف مسئول، در فضای پیوندها و لینک‌های منسجم با آرا و اندیشه‌های برآمده از تحولات دیجیتالی تضمین خواهد شد. مزید بر این انگاره، فرض ارتدکس‌اندیشی و تأکید مؤکد بر اراده‌های بشری به‌منزله یک رویه مألوف در تحلیل‌های بین‌المللی باعث می‌شود تا شأن نزولی برای هوش مصنوعی در علم روابط بین‌الملل قائل نشوند. حال آنکه در نگره نظری رقیب، هوش مصنوعی و فرافناوری‌های دیجیتال نه یک مکانیسم جبرانی برای تصحیح خطای تحلیلی در دانش روابط بین‌الملل و نه یک فناوری تراز و ناجی برای گذار به سوی روابط بین‌الملل متعالی شناخته می‌شود، بلکه در قالب یک سازه تحلیلی فرصت‌ساز تبلور یافته که علمای روابط بین‌الملل را به فهم نزدیک‌تر و واقعی‌تری از تحولات فرامی‌خواند (Roumate, 2024, pp. 82-104).

در شرح وصف این پرده از شناخت هوش مصنوعی در نزد دانش روابط بین‌الملل، می‌توان از منطق «شکاف مسئولیت»^۱ یاری جست. این که احاله قدرت تصمیم‌سازی به فناوری‌های دیجیتال، سوءادراکات و بدفهمی‌ها نسبت به نتایج را دوچندان می‌کند.

در این وضعیت، هر کنش و گفتاری، آغاز نزاع و حتی جنگ را به یک احتمال فوری بدل خواهد ساخت. با علم به این عوارض و آفات، علمای روابط بین‌الملل با پشتوانه تز «مسئولیت نیابتی»^۱، تصمیم‌سازی دیجیتالی در ساحات سیاسی، اقتصادی، نظامی را تحت هدایت اراده و استعداد‌های انسانی قرار می‌دهند (Chiodo et al., 2024, pp. 212-216). معتقدان و معترفان به تز روابط بین‌الملل به‌منزله یک امر سیاسی مکلف‌مسئول، با نقد ادعای وابستگی متقابل بین هوش مصنوعی و روابط بین‌الملل، فرض چنین پیوندی را تابع تحولات محیطی در ساحت سیاست بین‌الملل و انگاره‌های ذهنی اندیشه‌ورزان بین‌المللی می‌دانند. در آموزه‌های نظری این روایت، پیوند بین هوش مصنوعی و روابط بین‌الملل هم‌نه‌تنها لزوماً از استغنائی تحلیلی کافی و وافی برخوردار نیست، بلکه گاه می‌تواند خط تحلیل‌های عینی و واقعی از تحولات جهانی را بی‌اعتبار سازد. در واقع، چندلایگی و بُعدپذیری تحولات بین‌المللی از یک‌سو و ماهیت دوزیستانه هوش مصنوعی به‌منزله منبع قدرت و مصدر معرفت از سوی دیگر، ضمانتی برای ارائه تحلیل‌های روزآمد و واقعی تمهید نخواهد کرد. بلکه هر رقم تحلیل تحولات سیاست بین‌الملل منوط به ساخت‌های سیاسی، جنس و جوهر رخدادها و برساخته‌های فکری اندیشمندان روابط بین‌الملل خواهد بود.

۴-۳. روابط بین‌الملل؛ امر سیاسی نهادمسلك

این پنداره نظری با توفقی نقادانه در آرا و آموزه‌های رقیب، سهم ناترازی‌های اطلاعاتی و شناختی تحلیل‌گران در تدبیرپیشگی یا تدبیرپیشی رخداد‌های بین‌المللی را بیش از فناوری‌های دیجیتال و سایبری فهم می‌کند. این پنداره نظری با بی‌اعتبارسازی و شبهه‌افکنی در ساخت‌های فکری انگاره‌های رقیب، تصرف قدرت سیاسی و حاکمیتی در برسازگی فکرت‌های تحلیلی را علت موجه خطاهای شناختی علمای روابط بین‌الملل می‌داند. مأخوذ و مستخرج از این عیار اندیشگی، از آنجایی که قدرت با قاعده استیلا شناخته می‌شود، ناترازی‌های تحلیلی و خطاهای فکری در واکاوی منسجم و واقعی تحولات بین‌المللی، کیفیت تدبیرپیشگی هوش مصنوعی و اندیشه فراپیشری و ابررسانه‌های اطلاعاتی در چرخه تحلیلی را بیش از دیگر متغیرها به نمایش درمی‌آورد. گذشته از آن، گرچه اثر و امضا فناوری‌های سایبری و استعداد‌های فرانسائی هوش مصنوعی از یک سو و داده‌اتکایی و منطق الگوریتمی- الکترونیکی این ابرسازه نوظهور

از سوی دیگر، با تأمین و تضمین تحلیل‌های روزآمدتر، نهضت تحلیلی نوینی را به کاروان رهیافت‌های نظری حاکم بر روابط بین‌الملل افزوده است؛ اما لزوماً محکی برای راستی‌آزمایی هوش مصنوعی به‌منزله مفسر متعالی در دانش روابط بین‌الملل شناخته نمی‌شود.

تدقیق و تأمل در طرح‌واره‌های نظری سه‌گانه، نشان از یک اتفاق آراء دارد که هوش مصنوعی به‌منزله محملی در نزد دانش روابط بین‌الملل جهت بازتحلیل و بازاندیشی در الهیات مفروضات شناخته می‌شود. این پنداره نظری را می‌توان در قالب بیان رسای رخدادهای گوناگون و تحولات برآمده از دل فناوری‌های دیجیتال در سیاست بین‌الملل بهتر درک کرد. این‌گونه که فناوری‌های دیجیتال و حکمرانی داده‌گرا با معناسازی و معرفت‌آفرینی نوآیین، به‌سان منبع قدرت نوینی پدیدار گشته که غنای تحلیلی تئوری‌های روابط بین‌الملل را تقویت کرد. ناظر بر این امر، اقتران استراتژیک بین هوش مصنوعی و دانش روابط بین‌الملل به‌منزله محرک مکمل سیاست بین‌الملل در زمانه پسانوین شناخته می‌شود. در بیانی دیگر، دیجیتالی شدن دانش روابط بین‌الملل در دوران پساسیاست، لزوماً به معنای ظهور یک تصمیم‌ساز و سیاست‌گذار مستقل در ساحت بین‌الملل نیست، بلکه جوهره فرایندی و اقتضائی این ابرمفهوم فناورانه، اجتماعی از تئوری‌ها و کلان‌روایت‌های جاری را به بازاندیشی و بازنگری در یافته‌ها و پنداشته‌های پیشینی خودشان دعوت کرد. تعریض دایره گفتمانی و توسعه و تحول نظری و عملی دانش روابط بین‌الملل به‌منزله مولود فناوری‌های دیجیتال، جغرافیای ویژه‌ای را در این وادی ترسیم کرده که نص‌گونگی و تصلب فکری احکام را شکننده و با تمکین تئوریک در برابر کلان‌داده‌ها، تأثیرات بهینه‌ای از تغییرات جاری برگرفته‌اند.

۵. هوش فرابشری؛ اندیشه‌ای تساوی‌شکن و بهنجارساز در روابط بین‌الملل

حال که ابررسانه هوش مصنوعی به نیاز علم روابط بین‌الملل جهت بازتحلیل سیاست بین‌المللی بدل گشته، تلاش مضاعفی برای تقریب مصوبات فکری علمای روابط بین‌الملل با مناسبات جدید سیاست بین‌الملل به عمل آورده است. مزید بر آن، اندیشمندان روابط بین‌الملل هم برای راستی‌آزمایی تحلیلی‌ها و قرائت‌های خودشان با واقعیت تحولات نظام جهانی از یک‌سو و تدارک شناختی عینی‌تر و واقعی‌تر از نحوه

اندیشه‌سازی و تئوری‌پردازی درباره رخدادها از سوی دیگر، به فناوری‌های دیجیتالی و سیاست‌شناسی داده‌گرا چنگ می‌زنند. به‌گونه‌ای که با نمایش ریخت‌های متعدد و متکثری از ادراک سیاسی، یکه‌تازی معرفتی و تحلیلی رهیافت‌های جاری را از آن‌ها ستانده و با رویاروسازی این قالب‌های فکری با واقعیت‌های نوبنیاد و پدیدارهای نوپدید در صحن سیاست بین‌الملل، طلب تدبیر و تحلیلی دیگر از علمای روابط بین‌الملل کرد. مزید بر این تحول، هیمنه این فناوری‌های توسعه‌یافته در عصر جدید، پدیده نوپدید با عنوان «سیاست‌مداران سلبریتی»^۱ را به قلمرو روابط بین‌الملل معرفی کرد که رقم حضور سیاسی آنان در فضاهای مجازی به‌مراتب رنگین‌تر از فضای واقعی است. مصاف بین تحول مضاعف ایجابی در نظام بین‌الملل با دو وجه معرفت‌شناختی و پدیدارشناختی در دوران جدید، با تغییرات ریزشی تئوری‌های موجود جهت معناکاو و واکاوی تحولات جاری، به یکی از معادلات چندمجهولی در زیست بین‌المللی نوین بدل گشت. ناظر بر این اتفاق، از آنجایی که محاسبه و حال‌پژوهی قدرت به‌منزله واقعیت قرن جدید، به صنعت اطلاعات بستگی تام دارد، بازآفرینی سوبه‌های تحلیلی نوین با استفاده از منطق رفتارپژوهی دیجیتالی و کردارشناسی فناورانه به یک ضرورت بدل شده تا با درآوردن صاحبان اندیشه از فضای تعلیق و تأخیر تحلیلی، خلق امکانی برای بازاندیشی و بازیابی در پنداره‌های پیشینی‌شان نماید (Hadfield & Leveringhaus, 2023, pp. 171-177). مصداق چنین ادعایی را می‌توان در گزاره‌های آماری به معرض ملاحظات گذاشت. کمیسیون اروپایی، هشت کشور حوزه نوردیک و بالتیک و بیست‌و‌چهار کشور تا اواسط سال ۲۰۱۸ به باشگاه دارندگان تکنولوژی هوش مصنوعی پیوسته و استراتژی‌های توسعه این ابرفناوری را به دست آوردند. به‌علاوه این که چین طرح تجارت مبتنی بر هوش مصنوعی به ارزش ۲۰/۵ میلیارد دلار تا سال ۲۰۳۰ را برنامه‌ریزی کرد. ایالات متحده آمریکا هم بودجه ۱/۲ میلیارد دلاری را در سال ۲۰۱۶ برای توسعه این فناوری تخصیص داد که ۶۰۰ میلیون دلار آن از محل بودجه وزارت دفاع (پنتاگون) تأمین شد. در همین سال هم سرمایه‌گذاری شرکت‌های آمریکایی بر روی هوش مصنوعی به رقمی بین ۲۰ تا ۳۰ میلیارد دلار رسید (Sajduk, 2019, p. 169).

هنگفتی رقم تغییرزایی این نیروی تحلیلی در دانش روابط بین‌الملل تا اندازه‌ای است که خلوت گفتمانی نظریات کلاسیک را برهم زده و این حکم متعالی را بر سردرگاه این علم نشانده که روابط بین‌الملل تنها به‌سان یک تحلیل صرف نیست، بلکه رسوم و

فنون تحلیل‌گری و داده‌کاوی هم شناخته می‌شود. ناظر به این شرح و بسط‌ها، خشت اولیه پرسشی کلیدی و راهبردی گذاشته شده که آیا درنوردیدگی سازه بین‌الملل با اندیشه‌های ابربشری را باید گواه آغازینی بر پایان دانش روابط بین‌الملل فهم کرد یا این که شأنیت و وجاهت تحلیلی تئوری‌های جریان اصلی را مصونیت می‌بخشد؟ آیا سیاست‌شناسی داده‌گرا و واقعیت‌کاوی الگوریتمی در ساخت بین‌الملل، به‌منزله فیلتری جهت تصفیه ناسره‌ها و ناترازی‌های تبیینی رهیافت‌های فکری در نظام بین‌الملل عمل می‌کند یا با حفظ سیرت و سرشت تحلیلی جریان‌های نظری، تنها صورت توصیفی جدیدی از تحولات ارائه می‌دهد؟ نظر به این امر، درک نقش هوش مصنوعی در روابط بین‌الملل، مستلزم تبیین این دوئل گفتمانی است.

۵-۱. هوش مصنوعی؛ ابرسازه تساوی‌شکن

ابرسانه هوش مصنوعی به‌منزله ستون چهارم از سیاست مدرن، با توان‌افزایی معرفتی علمای روابط بین‌الملل و توسعه‌انگاره‌های تحلیلی دانش روابط بین‌الملل، فرصت مضاعفی برای این علم مهیا نموده تا علاوه بر تصحیح و تجدیدنظر در آرا و احکام مفروضشان، همت فزاینده‌ای برای انطباق با تحلیل‌های داده‌بنیاد در زمانه نو به عمل آورد. این سازه تکنولوژیک به‌منزله فناوری دموکراتیکی ظاهر گشته که با تشدید هزینه‌های کژکارکردی تحلیلی، رهیافت‌های نظری غالب در روابط بین‌الملل را ملزم به روزآمدی و سمپاتی با داده‌های فرابشری جهت فهم رخداد‌های سیاسی می‌سازد. در پیوست با این خوشه توصیفات مبنایی در صحن سیاست بین‌الملل، کشکولی از علل موجبه و اسباب موجد اقبال به سازه کمی‌گرا و آماری را می‌توان برشمرد. فرافرایندهای جهانی شدن، رخداد‌های پارادایمی در سیاست بین‌الملل، تغییر گفتمان‌های سیاست‌گذاری و ظهور بازیگران سهم‌خواه و بازی‌ساز باعث شد تا بازاندیشی در نگره‌های فکری حاکم در روابط بین‌الملل به یک ضرورت شناختی بدل شود (Logan, 2024, pp. 222-225). ماهیت تساوی‌شکن و تصلب‌ستیز هوش مصنوعی باعث شد تا رهیافت‌های نظری حاکم بر روابط بین‌الملل، ره‌توشه برداشته و با ارائه تحلیلی نوآیین و تراز با سیاست بین‌الملل نوین، به دانش روابط بین‌الملل هوشمند و دیجیتال متصل شوند.

۵-۲. هوش مصنوعی؛ ابرسازه بهنجارساز

هرچه گفتمان تساوی‌شکن با درک هوش مصنوعی به‌منزله سازه بازاندیش‌گرا، بی‌کفایتی‌های فکری تئوری‌های روابط بین‌الملل جهت فهم عینی‌تر تحولات جهانی را به نمایش می‌گذارد، نگره بهنجارساز به‌منزله پادگفتمانی ظهور یافته که به‌عنوان سازه پشتیبان، آموزه‌های فکری رهیافت‌های نظری حاکم در تحلیل تحولات را تقویت می‌کند. سیاست‌شناسی در الهیات نظری گفتمان بهنجارساز به‌منزله امر معمول و مرسوم شناخته‌شده که مهر تأییدی بر آرای نظریات رئالیستی، لیبرالیستی و سازه‌انگاره می‌زند. در بیانی دیگر، ظهور اندیشه‌های فراگیری تنها رونوشتی از جریان‌های نظری حاکم بر بدنه دانش روابط بین‌الملل را بازتاب داده و به جای بازاندیشی در احکام نظری این تئوری‌ها، تنها منجر به بازتولید این قسم تحلیل‌ها در سیاست بین‌الملل دست می‌زند (Pasquale, 2016, 2017). هوش مصنوعی در پنداره گفتمان بهنجارساز به‌منزله تکنولوژی رهزنی شناخته‌شده که لزوماً تحلیل جدیدی از تحولات عرضه نمی‌کند.

با محاسبه استدلال‌های دو پنداره تساوی‌شکن و بهنجارساز، ذکر این نکته لازم است که نوع و نحوه مناسبات هوش مصنوعی و دانش روابط بین‌الملل به ساخت تحولات، گستره و وسعت رخدادها و نوع مکانیسم‌های تحلیلی بستگی تام دارد. صرف‌نظر از قوت و ضعف انگاره‌های تساوی‌شکن و بهنجارساز، هوش مصنوعی در دانش روابط بین‌الملل به‌منزله سازه‌ای متمکن جهت برسازی سازه‌ای تکنوتئوریک ظاهر شده که گونه‌نوینی از سیاست‌شناسی و رفتارشناسی سیاسی را توسعه می‌دهد. این بایسته جدید دانش روابط بین‌الملل تا حدی موضوعیت یافته که هر قسم غفلت از آن به‌سان یک باخت و بازندگی تحلیلی جلوه می‌کند. چنین ادعایی را می‌توان به‌ها و بنای پرسشی بسیار راهبردی نشانید که ظهور هوش مصنوعی در برابر اندیشه‌های بشری و سیاست‌شناسی الگوریتمی در برابر سیاست‌شناسی هنجاری-کیفی را می‌بایست گواهی بر پایان دانش روابط بین‌الملل فهم کرد.

۶. اندیشه‌های پسانسانی و سیاست‌شناسی داده‌گرا؛ آغازی بر پایان

دانش روابط بین‌الملل

تغییرات مبنایی و جوهری در سیاست بین‌الملل، منطق ژئوپلیتیکی روابط بین‌الملل را به مقصد تکنوژئوپولیتیکال گذار داده است. این چرخش ساختاری و محیطی،

پشتوانه‌های شناختی و فکری دانش روابط بین‌الملل را تغییر داده و با مدد فرافناوری‌های دیجیتال به‌ویژه هوش مصنوعی، علمای روابط بین‌الملل را وارد دوران منظومه‌ای و شبکه‌ای کرد. این قسم گذار از سیاست قدرت و گذر به سیاست تغییر را می‌توان آیتی بر تحول معرفتی و تطور شناختی در علم روابط بین‌الملل فهم کرد که مضاف بر بازنگری در آموزه‌های فکری رهیافت‌های نظری، اعتبار تحلیلی آن‌ها در زمانه جدید را منوط به پیوند با هوش مصنوعی و تبیین‌های داده‌گرا کرده است. در واقع، ظهور اندیشه‌های فرابشری با تغییر ساخت‌های تحلیلی، دانش روابط بین‌الملل را وارد فاز تغییرات تکنولوژیک کرد. به این صورت که با تسخیر و تصرف در سنت تحلیلی رهیافت‌های جریان اصلی و تصحیح و تنقیح مواضع فکری آن‌ها، آداب جدیدی از سیاست‌شناسی داده‌گرا و تکنیکال را خلق کرد. شمولیت و فراگیری هوش مصنوعی در فهم تحولات بین‌المللی تا حدی رسیده که ساخت فراخی برای ظهور رهیافت‌های تکنوتئوریک در علم روابط بین‌الملل مهیا کرده که اعتبار شناختی و تبیینی دانش روابط بین‌الملل را تقویت کرد. مزید بر آن ورود هوش فرابشری در ساخت این علم، با اتمام عرصه عمومی سیاست، رهیافت‌های نظری حاکم بر این سازه را به طرح‌واره‌های نظری ناتمام بدل ساخت. این پیوند سیستمی بین علم و تخصص را می‌توان در چندین حوزه احصاء کرد. اول این‌که ظهور هوش مصنوعی، تغییرات بنیادینی در شیوه‌های موزانه قدرت در روابط بین‌الملل ایجاد کرد. شتاب و سرعت تکثیری و توزیعی این فناوری و دسترس‌پذیری آن برای دولت‌های مختلف، توزیع قدرت در نظام بین‌الملل را هم دستخوش تحول کرد. برآیند این قدرت بازتوزیعی هوش مصنوعی، تشدید رقابت‌های اطلاعاتی، امنیتی، حفاظتی، سیاسی و نظامی در زمانه نو است. مصداق بارز این مفهوم را می‌توان در رویارویی دوازده روزه بین ایران و اسرائیل ملاحظه کرد. به این صورت که مصوبات رفتاری تل‌آویو در قبال تهران، ابتدا با دوات حفاظتی-اطلاعاتی مبتنی بر هوش مصنوعی طراحی گشت. به سخن دیگر، این جنگ را می‌توان جلوه عینی و ملموس از نبرد شناختی دانست که ضرورت بازاندیشی در منطق مک‌نامارایی را در نزد تصمیم‌سازان و سیاست‌گذاران ایرانی باید دوچندان سازد. مزید بر آن، گذار از قدرت بسیط و گذر به سوی قدرت مرکب در مدیریت تکنولوژیک، موقعیت اقتصادی دولت‌ها در نظام بین‌الملل را هم متأثر ساخت. در سوی مقابل، مواضع و موقعیت افکار عمومی جهانی نسبت به تکنولوژی‌های دیجیتال، علاوه بر تأثیرگذاری بر فرایند جذب سرمایه‌گذاری، سطح و عمق اثرات بی‌واسطه روابط بین‌الملل بر هوش مصنوعی را تعیین می‌کند. مضاف بر آن، سیاست‌گذاری و تصمیم‌سازی خارجی در عصر هوش

مصنوعی، بدل به پروژه تحقیقاتی شده و بر سطح و عمق مهاجرت بین‌دولتی اندیشمندان از یک سو و آزادی فعالیت‌های علمی مشترک صاحبان نظر در ساحت بین‌الملل از سوی دیگر هم تأثیر دارد. گذشته از آن، هنجارها و قواعد بین‌المللی هم تحت تأثیر نوع برخورد با ابرفناوری‌های پیشرفته در عصر جدید قرار دارند.

حال که ظهور تکنوتئوری هوش مصنوعی در سال‌های اخیر با رشد شتابنده‌ای همراه شد، این نوع تحول ایجابی به همراه اقبال بسیاری از کشورها به این ابرسازه تکنولوژیک، فهم سیاست بین‌الملل با منطق کلان‌داده و الگوریتمی را به یک ضرورت دانش‌ورانه و عمل‌گرایانه بدل ساخت. صرف‌نظر از منطق ظهور هوش مصنوعی، روابط بین‌الملل تکنوتئوریک گواهی بر برائت از رهیافت‌های نظری جریان اصلی نیست، بلکه یک جهش پارادایمی شناخته‌شده که سیاست‌شناسی داده‌گرا را جایگزین منطق کیفی، معنایی و هنجاری تئوری‌های بین‌الملل می‌کند. چنین قرآتی را می‌توان با الهام از دکترین هدفمندی قدرت درک کرد که مناسبات ایجابی بین هوش مصنوعی و علم روابط بین‌الملل را یک پیوند دوران‌دیشانه و آینده‌پژوهانه جهت دریافت عینی‌تر و واقعی‌تر از سیاست بین‌الملل می‌پندارد. هژمونی و هیمنه اندیشه‌های پسانسانی به‌منزله میدان‌داری داده‌ها و فناوری‌های دیجیتال در نظام بین‌الملل، گواهی بر پایان و فرجام دانش روابط بین‌الملل شناخته نمی‌شود، بلکه تغییر بنیادین در شیوه‌های درک و فهم تحولات است. منطق چنین ادعایی را می‌توان در پیدایش متغیرها، موضوعات، کنشگران و محیط نوینی از سیاست بین‌الملل جست که لزوماً درصد انکار و اغفال تحلیل‌های کلاسیک نیست، بلکه ارائه فهم نوین و راستین از نظام بین‌الملل به غایت آن بدل شد. طبق این فهم نوین، تحلیل‌های سیاسی علاوه بر استراتژی‌های بلندمدت، نیازمند فهم راهبردی است که تا با محاسبه محیط جدید، ضمن الهام‌پذیری از بازیگران نوین، عمق استراتژیکی در نگره‌های فکری ایجاد نماید تا اقتضای عصر جدید را داشته باشد. به این معنا که برخلاف قرائت ارتدکس، تنها در انحصار نظریات جریان اصلی نباشد، بلکه با شمولیت تحلیل‌های جدید از یک‌سو و استخدام راهبردهای جدید از سوی دیگر، ضمن ارائه فهم تازه از تحولات جهانی، مشروعیت و مقبولیتی در سطح بین‌المللی هم به دست آورد.

نتیجه‌گیری

ورود هوش فرا بشری و ابررسانه‌های دیجیتالی در دانش روابط بین‌الملل با تسخیر اذهان تحلیلی تئوری‌های جاری، ره به خلق رخدادی شگفت برده که علاوه بر تقویت

غناي تحليلي نگره‌هاي فكري به‌منزله منطق سياست بين‌الملل نوين، فرصت مهيايي براي عرضه تبیین‌هاي زمان‌آگاهانه ايجاد کرد. در واقع، هوش مصنوعي با شکافتن سقف تحليلي رهيافت‌هاي نظري و درانداختن طرحي تکنوتئوریک، عقلانیت دیجیتالی را جهت فهم تحولات مشق کرد.

ناظر بر پیوند بين هوش مصنوعي و روابط بين‌الملل، صدور اين حکم در وصف چنین ارتباطی جايز است که دانش روابط بين‌الملل به‌منزله علم تحليلي، به فن تکنیکی و داده‌گرا در سده بیست و یکم بدل شد. اين سازه نوپديد با تخفيف اعتبار روايي و سرمايه تحليلي نظريات رئالیستی، لیبرالیستی و برساخت‌گرا از یک‌سو و تغيير ژئوپلیتیک شناختی آن‌ها به سوی هایتک-ژئوپلیتیک معرفتی، پهنشدنی برای سياست‌شناسی الگوریتمی و تکنوتئوری‌هاي تبیینی مهیا کرد. به‌گونه‌ای که اين تحول تدریجی با الهام از سنت استدراج و تدریج‌گرایی سیاسی، به سرمايه بی‌بدیلی برای علمای روابط بين‌الملل در سياست‌شناسی نوین تبدیل شد. گرچه در وصف همزیستی رسانه و روابط بين‌الملل، گفتارهای نظری و گفتمان‌هاي تحليلي گوناگونی مطرح می‌شود ولی جاری ساختن خطبه تقیه سیاسی در این باب جايز است. این‌گونه که هر نوع قیدی بر آزادی رسانه‌ها در زنجیره نظم تکثیری در روابط بين‌الملل باید ناظر بر سه اصل قانون‌مندی، مشروعیت و تناسب باشد. مضاف بر آن، میدان‌دهی به کنش‌هاي رسانه‌ای در زنجیره تحليل باید در راستای اهداف مشروعی مانند ارائه فهمی روزآمدتر، تقویت و توسعه علم روابط بين‌الملل و عرضه نظام دانایی و نظم تحليلي راستین و عینی‌تر باشد. مزید بر آن، فشارهای هوش مصنوعي بر نظريات جریان اصلی در روابط بين‌الملل جهت بازاندیشی و بازنگری در احکام و آموزه‌ها، باید در تناسب با هدف بنيادین توسعه روابط بين‌الملل باشد که در پی این محدودیت‌ها حاصل می‌آید. از پس این ابرمؤلفه‌ها است که مصونیت و مقبولیتی برای فرافناوری‌هاي دیجیتالی و علم روابط بين‌الملل مهیا شده که نه‌تنها رقم اعتبار تحليلي نظريات را تقویت کرده، بلکه نیستان سياست بين‌الملل را مزین به سياست‌شناسی تراز و شاخص می‌کند.

فهرست منابع

- جعفری، علی‌اکبر؛ ذوالفقاری، وحید (۱۴۰۲). تحول پارادایمیک در نظریه‌های روابط بین‌الملل. بابلسر: انتشارات دانشگاه مازندران.
- ذوالفقاری وحید (۱۳۹۹). رفتارشناسی نیروهای اجتماعی در سیاست خارجی. تهران: نشر نگاه معاصر.
- سلیمان‌زاده، سعید؛ اسلامی، محسن؛ موسوی شفتائی، مسعود؛ گل‌محمدی، ولی (۱۴۰۳). حکمرانی هوش مصنوعی در عصر دیجیتال: واکاوی راهبردها و رویکردهای آمریکا، فصلنامه روابط خارجی، ۱۶ (۲).
- نقیب‌زاده، احمد (۱۳۸۴). تأثیر نیروهای اجتماعی بر سیاست خارجی، فصلنامه سیاست خارجی، سال نوزدهم، شماره ۲.

References

- Baele, S.J., Bukhari, I., Whyte, C., Cuomo, S., Jensen, B., Payne, K., and Garcia, E. V. (2024), "AI IR: Charting International Relations in the Age of Artificial Intelligence", *International Studies Review*, Vol. 26, No. 2. Available at; <http://doi.org/10.1093/isr/viae013>.
- Bode, Ingvild (2024), "AI Technologies and International Relations: Do We Need New Analytical Framework?", *The RUSI Journal*, Vol. 169, No. 5: 66-74.
- Chiodo, M., Muller, D., and Sienknecht, M. (2024), "Educating AI Developers to Prevent Harmful Path Dependency in AI Resort-to-Force Decision Making", *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 78, No. 2: 210-219.
- Erskine, T. (2024). "AI and the Future of IR: Disentangling Flesh-and-Blood, Institutional, and Synthetic Moral Agency in World Politics", *Review of International Studies*, Vol. 50, No. 3: 534-559.
- Erskine, T., and Miller, S. E. (2024). "AI and the Decision to Go War: Future Risks and Opportunities", *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 78, No. 2: 135-147.
- Gilpin, R. (1981). *War and Change in World Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hadfield, A., and Leveringhaus, A. (2023), "Autonomous Weaponry and IR Theory: Conflict and Cooperation in the Age of AI", In; Andrej Zwitter and Oskar Gstrein (eds.) *Handbook on the Politics and Governance of Big Data and Artificial Intelligence*. London: Elgar.
- Hudson, V. M. (2005), "Foreign Policy Analysis: Actor-specific Theory and the Ground of International Relations", *Foreign Policy Analysis*, Vol. 1, No. 1: 1–30.
- Jafari, Aliakbar and Vahid Zolfaghari (2023). *Paradigmatic Evolution in the Theories of International Relations*, Iran, Babolsar,
- Kastner, Ariel (2021), *7 Views on How Technology will Shape Geopolitics*. World Economic Forum, April 7. Available at; <http://www.weforum.org/agenda/2021/04/seven-business-leaders-on-how-technology-will-shape-geopolitics/>.
- Keohane, R. O., and Nye, J. S. (2012). *Power and Interdependence*. Boston: Pearson.
- Logan, S. (2024). "Tell Me What You Don't Know: Large Language Models and the Pathologies of Intelligence Analysis", *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 78, No. 2: 220-228.
- Morgenthau, H. (1997). *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace*. Beijing: Peking University Press.
- Naghibzadeh, A. (2005), *Influence of Social Forces on Foreign Policy*, *Quarterly of Foreign Politics*, 19(2), 267-290.
- Ndzendze, Bhaso and Marwala, Tshildzi (2023), *Artificial Intelligence and International Relations Theories*. London: Palgrave Macmillan.
- Pasquale, F. (2016). *The Black Box Society: The secret Algorithms that Control Money and Information*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Pasquale, F. (2017). "Secret Algorithms Threaten the Rule of Law", MIT Technology Review, June 1. <http://technologyreview.com/2017/06/01/151447/secret-algorithms-threaten-the-rule-of-law/>.
- Roumate, F. (2024), Artificial Intelligence and the New World Order: New Weapons, New Wars and a New Balance of Power. London: Springer.
- Sajduk, B. (2019). "Theoretical Premises of the Impact of Artificial Intelligence on International Relations and Security", The Copernicus Journal of Political Studies, Vol. 2: 157-180.
- Schwab, K. (2016), The Fourth Industrial Revolution. New York: Crown Business.
- Soleimanzadeh, S., Eslami, M., Mosavi Shefaei, M. and Golmohammadi, V. (2024), Artificial Intelligence Governance in the Digital Era: Evaluating U.S. Strategies and Approaches, Quarterly of Foreign Relations, 16(2), 193-224.
- Stevie, B. A., and Ammara, A. (2023). "The Shortcomings of Artificial Intelligence: A Comprehensive Study", International Journal of Library and Information Science, Vol. 15, No. 2: 8-13.
- Vogel, K. M., Reid, G., Kampe, c., Jones, P. (2021). "The Impact of AI on Intelligence Analysis: Tackling Issues of Collaboration, Algorithmic Transparency, Accountability, and Management", Intelligence and National Security, Vol. 36, No. 6: 827-848.
- Waltz, K. (1998). "War in Neorealist Theory", In; R. Rotberg & R. Theodore (eds.), The Origins and Prevention of Major Wars. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wendt, A. (1999). Social Theory of International Politics. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wong, Y. H., Yurchak, J., Button, R. W., Frank, A. B., Laird, B., Osoba, O. A., Steeb, R., Harris, B. N., Joon Bae, S. (2020). Deterrence in the Age of Thinking Machines. Santa Monica, CA: RAND Corporation.
- Zolfaghari, V. (2020), Behavior of Social Forces in Foreign Policy, Tehran, Negah Moaser Publication.

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی